

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako namerava sedanje ministerstvo grof Taaffejevo rešiti kmeta.

Od sv. Jakoba v Slov. goricah se nam piše, kako je tje prišla komisija radi potrebne vozne ceste v Selnico pri Muri. Namesto da bi bila gg. dr. Schmiderer in jegov tast stari Girstmajer kmetom zbranim pri g. županu Weingerlu zapisala, ker je bilo radi steze pisati, in šla, sta baje zabavljala konservativnim poslancem, zlasti baronu Goedelu, ter se drznila izustiti: „konservativna stranka se zelo malo briga za kmeta“. To je izmed zobovja liberalnih vrtoglavcev, kakoršen je stari Girstmajer, ki je pri vsakih volitvah za liberalne kandidate: n. pr. Brandstetterja, Seidla itd. par črevljev raztrgal, prav abotno. Ne rečemo, da sta kmetom legala pač pa, da sta neresnico govorila. Naši poslanci, lani proti nemškim liberalcem izvoljeni, med njimi se vé tudi baron Goedel, podpirajo ministerstvo grofa Taaffeja, katero hočejo liberalci po vsej sili podreti. Kolika nesreča bi za kmete bila, če bi grof Taaffe moral položiti ministerstvo, to si lahko vsak pameten kmet domisli iz tega, kako je minister grof Taaffe odgovoril dne 25. jan. t. l. konservativnemu poslancu grofu Hohenwarthu na vprašanje: „kaj namerava ministerstvo storiti v pomoč kmetiskim prebivalcem?“

Minister grof Taaffe je odgovoril: „Vlada Nj. veličanstva je obrnola vso svojo pozornost na razmere kmečkega prebivalstva, posebno pa na one kmečkega stanu. Videla je pri tem vlada, da je razmere kmetstva popolnem predrugačil prvič prehod od naturalnega gospodarstva do denarnega na kmetijskih posestvih, drugič odpravljenje postavnega dednega nasledništva leta 1868 z ozirom na kmečka posestva, tretjič z deželnimi zakoni leta 1868 in 1869 skleneno odpravljenje postave, ki je branila svobodno prodavanje zemljišč ter ni pripuščala, da bi se gospodarstva razkosavala. Posledica tega, da se je smel, posebno manjši posestnik, svobodneje gibati, ali da je gospodar moral naenkrat več delov dedšine (erbijs) izplačati in je moral večkrat posestvo iz nova urediti, bila je ta, da je

imel gospodar več bremen. To breme je sicer nekoliko zavrnilo to, ker je cena posestvom poskočila, ali v poslednjem času se je tako zveksalo, da je povzročilo skrbij.

Denarstveni polom l. 1873, ki je nastal vsled različnih, splošno vplivajočih, gospodarstvenih prikaznij, in kateri je poostrilo jednostransko gojenje premakljivega kapitala, ni mogel ostati brez slabega vpliva na pomnoženje zadolženja gospodarstev zavoro tega, ker se je vsled onega poloma zgubilo mnogo premoženja, ter sta se zmanjšala povžitek in promet. Ravno tako je gospodarstva oškodilo odpravljenje zakonov zoper oderuhe. Slabo stanje gospodarjev so pa zveksale še razne narurne nezgode, ki so zadevale v zadnjih letih skoro vse dežele cele države ter rastoča vnanja konkurenca.

Vlada je tedaj že lani predložila več načrtov postav, ki bodo dobro vplivale na kmetijske razmere posestev. Ti načrti so: načrt zakona o temeljnih določbah glede zlaganja zemljišč, potlej o razdeljevanji skupnih zemljišč in uravnanje dotičnih razmer glede njihove rabe in oskrbovanja. Dalje zdaj uže potrjeni zakon postave glede spremembe pridobitnega in prihodninskega davka, potlej štempeljski in pristojbinski zakoni v oziru na posojilnice in kreditne družbe, zakon za zatrenje in obrambo goveje kuge ter zakon zoper oderuhe. Kar se pa tiče daljnega delovanja vlade, to vidijo gospodje sami, kolike so teškoče. Tembolj si je vlada svesta svoje dolžnosti ter se bode trudila, da stori vse, kar bi vzdignolo in utrdilo gospodarstvene razmere kmečkega stanu še posebej.

Visokej zbornici predloži se v kratkem načrt zakona o nekaterih premembah pristojbinskega zakona, in sicer se bode pristojbina zmanjšala, kedar kako posestvo po dedščini preide iz jedne roke v drugo (Dobro, dobro!), ter se bode, kolikor je administrativno mogoče, delalo na to, da obravnave o manjših dedščinah ne bodo tako dolgo trajale, in da ne bodo povzročevale nepotrebnih stroškov.

Dalje namerava vlada še v zdanjem zasedanji predložiti načrt zakona, ki bode določeval,

v katerem slučaju in v koliko naj se državna uprava udeležuje pri zboljševanju posestev in zemljišč, ter hoče vlada gledati na to, da bodo jednake določbe sklenoli deželni zbori, ki imajo v prvej vrsti skrbeti za zboljšanje kmetijstva.

Vlada bode potem, kolikor bode državni zbor odločil, podpirala in množila kmečke strokovnjaške šole, katere imajo osnavljati dežele.

Vlada obrača svojo pozornost tudi na tarife pri železnicah. (Dobro.) Če se to dobro uredi, prevazali se bodo ceneje tudi vsi deželni pridelki.

Slabih kmetijskih razmer je krivo tudi to, ker so posestva preobložena z dolgovi, od katerih se imajo visoke obresti plačevati. Vlada premišljuje, kako bi storila, da bi posestnik premenil svoje dolgove v druge, od katerih bi mu ne trebalo plačevati tolikih obrestij, posebno misli na to, naj bi država ne izterjaval pristojbin in tako omogočila, da se ona namera izvede. (Odobrenje). Sicer pa mora vlada naglasiti, da se narodno-gospodarske bolezni ne dajo ozdraviti samo po zakonodajstvu in upravi. Prebivalstvo mora tudi samo pomagati pri tem delu. Zato se pa mora zoper razdirajoče nakane posamičnih utrditi delovanje, tem, da se združijo pridni ljudje. Tudi o tem premišljuje vlada. Za zdaj pa ima vlada pomagati najnujnejšim potrebam. Drugo delo pa je odvisno od tega, kaj da bodo rekli gospodarji in kmetovalci, kateri se nameravajo izpraševati. Kmetovalcev sodelovanje potrebno je tembolj, ker se po jednem kopitu ne dajo vse gospodarske škode po raznih kronovinah ozdraviti, (Dobro! Dobro!) ter morajo zato razen državnega zbora sodelovati pri tem tudi deželni zbori. (Odobrenje)."

Gospodarske stvari.

Nova zemljiška knjiga.

(Priateljsk opomin posestnikom.)

Sedem let bode v kratkem minolo, odkar je štajerski deželni zbor sklenol zakon, da se imajo na Štajerskem delati nove zemljiške ali gruntne knjige. Vsled tega zakona imamo že tudi pri naših sodnijah več ali manj novih zemljiških knjig.

Zakaj se delajo nove zemljiške knjige? Saj že imamo več ko sto let take knjige! Tako pravi marsikdo. Imamo zemljiške knjige, katere so nastale vse poprej, kakor se je delal dosedaj veljavni kataster; to so tiste knjige, v katerih imajo dačne, ali davkarske gosposke zapisano posestvo vsakega posestnika. Grajščine so v knjige zapisavale posestnike, kateri so bili njim podložni in so jim morali davati desetino in kar so pač grajščaki pravico imeli dobivati, prvotno samo z namenom, da znajo, kaj je kmet dolžen dati. V te knjige so se kesneje tudi začeli zapisavati dolgovi kmetov pri drugih ljudeh, to je: začelo se je intabulirati. Tako so grajščinske zemljiške knjige slu-

žile v poduk o lastniku in njegovih dolgovih. Pogrešamo pa v grajščinskih zemljiških knjigah popisa zemljišč. Najde se v zemljiških knjigah na pr. urbano število 10 pod Hrastovec. Kaj pa je toto urbano število? Je li šuma ali gozd, je li njiva in travnik, je li hiša? Tega nam dosedajne gruntne knjige ne pravijo. Pred šestdesetimi leti, leta 1820 do 1824, ko so po celi Avstriji zemljo merili in vsak posamezni kos zemlje pod imenom „parcela“ zapisavali z zaznamkom, čemu služi, če je njiva, travnik, vinograd ali gorice ali tersje itd., tedaj bi bili lahko vse to, kar so v davkarske knjige ali kataster pod raznimi števili parcel z zaznamkom mere zapisali, tudi v zemljiške knjige zapisali; pa niso. In zato se zdaj, ko se zemljiški ali gruntni davek vravnava in ko se je pred kakimi štirimi ali petimi leti tudi kataster prenaradil tako, kakor se je zemlja od dvajsetih let sem spremenila, ker je marsikateri posestnik napravil iz gozda ali šume travnik, iz travnika njivo, iz njive travnik, iz grmovja vinograd ali gorice, — zato se zdaj po prenarajanem ali „reambuliranem“ katastru delajo nove zemljiške knjige ali gruntne bukke.

Namen novih knjig ali bukev je, da bi se iz njih videlo, katere parcele ima posestnik. Ako kdo na katero zemljo hoče kaj posoditi, naj bi videl, kaj tota zemlja obsega. Ako kdo hoče katero zemljo kupiti, naj bi iz gruntnih bukev ali knjig videl, kaj spada pod toto ali ono število. In ako posestnik hoče svoj travnik ali kaj druga prodati, da ne bo treba preiskavati, ali ta kos zemlje dobaja k urbarskemu številu 312, ali dominikalnemu številu 13, ali k gorskemu številu 5, ali spada pod Slovenji-Gradec, ali pod Novo-Celje, ali pod Blagovno, ali pod Negovo, ali pod Hrastovec, Gornjo-Radgono, Branek ali Borelski grad?

Grajščinske zemljiške knjige bodo zdaj nehale, kakor so gosposke po gradovih preminole. Zdaj bo v zemljiških knjigah zemlja ločevana po dačnih občinah ali štiberskih gmanjšinah. Robičeva hiša se ne bode več pisala urbano število 54 pod Konjice, nego zemljeknjižni vložek 10 katastralne ali dačne občine Tepinske. Vsi posetniki ene občine bodo popisani, in Babič, kateri ti je 100 fl. dolžen in proti kateremu imaš že sodbo v rokah, ne bo več mogel skrivati urbarnega števila svojega kmetstva, ker ga boš lahko v knjigah našel, hitro si dal dolg vknjižiti ali intabulirati, in Bog mu pomagaj, če ne plača. Dosedaj pa je bilo jako težko, med 1000 urbarnimi števili najti število Babičevo.

Zdaj smo povedali, kaj nameni nova zemljiška knjiga. Dobro bi bilo, jelite, da bi vse potrebno kazala. Kaj pa če vendar ne bode tako, če se ne bode s potrebno skrbjo delala? Bomo pa še večo zmoto imeli, ko dosedaj. Res je in nove gruntne bukke so zares v nekaterih občinah sama zmota in zmešnjava. Zakaj? Kmetje so gledali, kako se dela in so premalo pazili, če se je